

УДК 37.013.73

DOI 10.32461/2226-2180.40.2021.250351.

Цитування:

Гриценюк Р. А. Формейшн в танцювальному спорті: техніко-композиційні особливості. *Мистецтвознавчі записки: зб. наук. праць*. 2021. Вип. 40. С. 83-88.

Gritsenyuk R. (2021). Formation in dance sports: technical and compositional features. *Mystetstvoznavchi zapysky: zb. nauk. prats'*, 40, 83-88 [in Ukrainian].

*Гриценюк Роман Анатолійович,
заслужений діяч мистецтв України,
доцент кафедри хореографії
Рівненського державного гуманітарного
університету
<https://orcid.org/0000-0002-5361-7210>
flashrivnedance@ukr.net*

ФОРМЕЙШН В ТАНЦЮВАЛЬНОМУ СПОРТІ: ТЕХНІКО-КОМПОЗИЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ

Мета статті – виявити особливості історичного розвитку та еволюцію техніко-композиційних особливостей хореографічної форми змагального виду спортивного бального танцю формейшн. **Методологія дослідження.** Застосовано історичний метод, що посприяв розгляду генези та розвитку формейшн; компаративний метод, завдяки якому виявлено спільні та відмінні риси виконання танців формейшн в ХХ ст. і на сучасному етапі, що посприяли визначенню характерних стилістичних та техніко-композиційних ознак формейшн та ін. **Наукова новизна.** Досліджено особливості історичного розвитку хореографічної форми змагального виду спортивного бального танцю формейшн; уточнено термін «формейшн»; розглянуто еволюцію техніко-композиційних особливостей формейшн в танцювальному спорті на початку ХІ ст.; проаналізовано загальноприйнятну традиційну методику тренування формейшн, що заснована на багаторазовому повторенні змагальної композиції; окреслено перспективи формейшн в сучасному танцювальному спорті. **Висновки.** Активний розвиток бального танцю на початку ХХІ ст. посприяв становленню його в форматі складно-координованого виду спорту, що відповідно зумовило розвиток спортивно-технічної майстерності танцюристів, як одного з компонентів загальної системи підготовки. Наразі під досконалою технікою бальних танців розуміють найбільш раціональний та ефективний спосіб виконання, що дозволяє досягнути найкращого результату. Протягом останніх кількох років танець формейшн сильно змінився – збільшилася швидкість та динаміка виконання, з'явилися численні плавні зміни положення без повної зупинки, а також тенденція до прямої побудови, що зумовило підвищення вимог до техніки танцю і позитивно вплинуло конкурентоздатність на національному та міжнародному рівні.

Ключові слова: формейшн, бальний танець, танцювальний спорт, техніко-композиційні особливості.

Gritsenyuk Roman, Honored Art Worker of Ukraine, Associate Professor of the Department of Choreography, Rivne State Humanitarian University

Formation in dance sports: technical and compositional features

The purpose of the article is to identify the features of historical development and the evolution of technical and compositional features of the choreographic form of the competitive type of sports ballroom dance formation. **Methodology.** The historical method was applied, which contributed to the consideration of the genesis and development of formation; the comparative method, which revealed the common and distinctive features of dance formation in the twentieth century. and at the present stage, which have helped to determine the characteristic stylistic and technical-compositional features of the formation, and others. **Scientific novelty.** Peculiarities of the historical development of the choreographic form of the competitive type of sports ballroom dance formation have been studied; the term "formation" is specified; the evolution of technical and compositional features of formation in dancesport at the beginning of the XI century is considered; the generally accepted traditional method of training, which is based on repeated repetition of the competitive composition, is analyzed; outlines the prospects of formation in modern dance sports. **Conclusions.** Active development of ballroom dancing at the beginning of the XXI century. contributed to its formation in the format of a complex and coordinated sport, which accordingly led to the development of sports and technical skills of dancers, as one of the components of the overall training system. At present, the perfect ballroom dance technique is understood as the most rational and effective way of performing, which allows achieving the best result. Over the past few years, dance formation has changed greatly – increased speed and dynamics of performance, there were numerous gradual changes in position without a complete stop, as well as the trend towards direct

construction, which increased dance technique requirements and positively affected national and international competitiveness.

Keywords: formation, ballroom dancing, dancesport, technical and compositional features.

Актуальність дослідження. На сучасному етапі розвитку світового соціокультурного простору спортивні бальні танці отримали широке поширення. Танцювальний спорт – різновид бальних танців, орієнтований на змагання та виступи. В танцювальному спорті, що є одним з технічних/композиційних та естетичних видів спорту, дві дисципліни представляє «формейшн» – синхронний командний виступ шести або восьми пар під спеціально складену музику в ритмах п'яти танців Європейської або Латиноамериканської програми танцювального спорту [15, 79]. Такий напрямок як хореографічна форма змагального виду спортивного бального танцю викликає особливий інтерес.

Водночас недостатня кількість науково розроблених технологій тренувального процесу та доцільність удосконалення чинних методик зумовлюють актуальність детального дослідження та розробки теоретико-методологічних основ підвищення техніки виконання в команді формейшн.

Аналіз публікацій. Незважаючи на значний науковий інтерес вітчизняних мистецтвознавців до різноманітних аспектів проблематики танцювального спорту, напрям формейшн досі не став предметом самостійного комплексного дослідження. Більше того, навіть побіжні згадки про нього зустрічаються в нечисленних наукових публікаціях. Як приклад назвемо статтю Т. Павлюк «Становлення та тенденції розвитку спортивного бального танцю в Німеччині» [7], в якій авторка побіжно наводить деякі відомості стосовно історичного розвитку напряму та становлення як важливої складової програми фестивалів бального танцю.

Аналіз останніх досліджень та публікацій представників академічного виміру країн пострадянського простору засвідчив наявність кількох публікацій, в яких розглядається генеза формейшн у танцювальному спорті на світовій арені (Д. Белявського) [2], види підготовки спортсмена-танцюриста вищої кваліфікації команди формейшн в спортивних танцях (Т. Зиновьева) [3] та вплив музично-ритмічних здібностей на точність побудов і синхронність виконання в дисципліні «формейшн» у танцювальному спорті (А. Корбакова) [5].

Мета статті – виявити особливості історичного розвитку та еволюцію техніко-композиційних особливостей хореографічної форми змагального виду спортивного бального танцю формейшн.

Виклад основного матеріалу. В академічному вимірі походження формейшн лишається достеменно невідомим. Перші свідчення про виконання вальсу на танцювальному майданчику в Німеччині, Англії та Франції групою танцюристів з'явилися в період 1920-1930 рр. Пари танцювали однакові фігури в синхронному виконанні – на той час не було остаточно кодифікованої моделі танців і всі виступи супроводжувалися живою музикою.

Англія як безумовний лідер у процесі формування та становлення бального танцю початку ХХ ст. вважається засновницею ансамблевого виконання. Танець формейшн вперше з'явився у 1932 р. у лондонському бальному залі «Асторія» – Олівія Ріпман представила перший виступ команди, що на той час називалася «паттерн-танці» – «взірцевий танець» або «танець тіней» – його належало виконувати перед аудиторією або судьями [10]. Станом на початок 30-х рр. ХХ ст. до змагань допускалися 4 пари (на сучасному етапі не менше 6-ти, а рекомендована кількість – 8).

Водночас існує інше припущення щодо походження напряму формейшн. Д. Белявський наголошує, що його авторами є німецькі танцюристи, а саме Р. Соммер, добре відомий в тогочасному європейському танцювальному світі як хореограф, танцюрист і тренер. На думку дослідника, в 1922 р. ним було створено танець «Танго кадрили», яку виконувала команда [2, 66], в 1932 р. – «Формейшн Повільний Фокстрот» [8, 74], а згодом Р. Соммер активно пропагував новий стиль та форму бального танцю для міжнародних змагань. Х.-Д. Шефер також наголошує, що появі формейшн варто завдячувати саме Р. Соммеру – він стверджує, що новий танець, що було створено на основі синтезу старих і нових форм бального танцю, одразу почав користуватися в Німеччині значним успіхом [14].

Т. Павлюк, акцентуючи на тому, що в програму фестивалю бального танцю формейшн інтегрували англійці, наголошує на

активній участі в розробці напряму німецькими (вчителя танців К. Рібелінга, який особисто розробляв нові постановки, а в 1950 р. посприяв організації та проведення першого турніру з формейшн, участь в якому взяли німецькі і данські команди) та данськими хореографами (в 1937 р. данська команда стала переможницею Блекпульського фестивалю) [7, 91].

Змагання команд формейшн почалися в 1930-ті рр. в Англії та невдовзі поширилися іншими країнами; формейшн стали важливою частиною телепрограми BBC «Come Dancing». У 1938 р. П. Спенсер почала танцювати з командою з 4-х пар квікстеп, взявши участь в першому великому змаганні з формейшн «Стар»; перемогу одержала команда міс О. Ріпман. В той час в Нідерландах п. Бронмайн старший став ініціатором виконання під час змагань командного танцю. Після Другої світової війни формейшн отримав значний розвиток, а змагання проводилися в кількох Європейських країнах. Наприклад, в Англії формейшн (стандартні танці) були включені до «Відкритого чемпіонату Великобританії»; в 1957 р. перемогу отримала команда П. Спенсер..

Пік популярності змагань в ХХ ст. припав на 60-ті рр. – в 1961 р. формейшн латиноамериканських танців були включені до програми Блекпульського фестивалю (кожного року до програми фестивалю входять формейшн: вечір вівторка – стандартні танці та вечір п'ятниці – латиноамериканські). У 1964 р. було проведено перший офіційний чемпіонат Німеччини, перемогу на якому здобула команда п. Опіца «ТТС im Harburger Turnerbund». Провідними тренерами були В. Опіц (Гамбург) та Г. Дрезен (Дюссельдорф). Почали проводитися міжнародні турніри. Перший чемпіонат Європи зі спортивних танців серед команд формейшн відбувся в 1967 р. (лідерами були британські, німецькі команди та команди з Данії, зокрема Ф. Педерсена з Копенгагена). Перший чемпіонат світу було проведено в 1973 р. – перемогу отримала команда формейшн з Німеччини «ТТС im Harburger Turnerbund» – вони вперше використали спеціально підготовлену для виступу музику на магнітній стрічці (у Великобританії вони були заборонені до 1985 р.) [14, 36–37].

На сучасному етапі формейшн у танцювальному спорті існує в формі з 5-ти рівневою системою ліг та щорічними національними і міжнародними чемпіонатами і найбільшою популярністю користуються в

країнах центральної та Західної Європи. Зокрема, активно культивується формейшн в Австрії, Великобританії, Бельгії, Італії, Литві, Угорщині, Чехії, Сербії, Словачії, Нідерландах, Польщі, Росії та Україні, а безумовним світовим лідером в галузі ансамблевого танцю вважається Німеччина.

Як і в парному танці, розрізняють стандартні та латиноамериканські танці формейшн. Метою групового танцю є синхронні і точні рухи 8-ми пар на танцювальному майданчику під час виконання двох категорій: Standard-Mix (суміш п'яти танців стандартної програми – вальс, танго, повільний фокстрот, віденський вальс та квікстеп) та Latin-Mix (суміш п'яти латиноамериканських танців: самба, румба, джайв, ча-ча-ча, пасодобль [9] або ж хореографія засновується на конкретному танці. Синхронність виконання композиції та геометрично точні побудови, що змінюють одна одну, створюють ефект калейдоскопу, підкреслює та посилює видовищність і унікальність танцювального спорту. Виступи зазвичай включають в себе окремі елементи хореографії довільної форми при виході команди на паркет і після закінчення основної програми (чітко визначається гонгом): зазвичай це рухи з джазового танцю, балету або будь-якого іншого виду танцю.

Побудови формейшн дозволяють танцюристам продемонструвати власну техніку в доповненні до їх здатності рухатися в команді. Їх точність передбачає геометричну чіткість статичних побудов та динамічне переміщення зі збереженням малюнку (ліній, геометричних фігур) або перебудов з утриманням завданих інтервалів між парами або окремими спортсменами в кожен момент часу при виконанні програми змагань. Водночас синхронність виконання характеризується одночасністю виконання кожної дії команди та єдиною амплітудою рухів (точність ракурсів та рухів рук, ніг та голови, ступеня поворотів в обертальних рухах) у кожен момент часу. На думку дослідників, значний вплив на такі аспекти виконавської майстерності як точність побудов та синхронність виконання має музично-ритмічні координаційні здібності [5, 97].

На відміну від індивідуальних змагань, більшу частину хореографії складають такі елементи як «roundabouts» («карусель») та «chain reactions». Допустимою частиною хореографії є такі фігури як ромби, квадрати, діагоналі, кола та лінії. Майстерність програми

формейшн визначається в тому числі і за розподілом учасників на майданчику, «читабельності» малюнків та переходів між ними.

Аналіз сучасної наукової літератури засвідчує наявність різноманітних трактувань терміну «формейшн» як форми ансамблевого танцю, наприклад: «групове виконання змішаної композиції з кількох танців (мікс)»; «синхронне виконання восьми парами комплексу танців європейської та латиноамериканської програми, під спеціально написану музику»; «форма спортивного танцю, стандартизована певними критеріями суддівства, зумовлена командним виступом з латиноамериканської та європейської програм»; «танець, що виконується командою на паркетному майданчику»; «тип групового танцювального виступу (концертного або конкурсного), що заснований на рухах будь-якого популярного соціального танцю, що характеризується стильовою єдністю костюмів учасників, синхронністю кроків та вивіреністю побудов»; «тип змагань в спортивних бальних танцях, в якому беруть участь бальні ансамблі, що складаються з шести або восьми танцювальних пар високого класу» [1].

На відміну від парного танцю, виконання групового танцю триває 6-ть хвилин, з яких 4,5 хвилин відводяться на основну частину, що має відношення до оцінки, а 1,5 хвилин – на вхід та вихід. Характерною відмінністю від парного танцю латиноамериканського танцю формейшн є типові для танцю формейшн елементи рухів, що виходять за межі танцювальних кроків, специфічні гендерні завдання, рухи та особливості пози, що або зустрічаються частіше, наприклад, пірует Ланкенау (Lankenau pirouette), ча-ча-поворот (Cha-Cha-spins) або зустрічаються виключно в латиноамериканському танці формейшн, наприклад, Круговий рух (round-about) або Пост стіпер (pot stirrer). Дослідники наголошують, що ці кроки зазвичай є ключовими елементами в рейтингу під час змагань, оскільки їх виконання вимагає великої сили та основних навичок координації [11] – окрім високої динаміки рухів, ці характерні елементи пов'язані з одnobічним навантаженням з правого боку на систему рухів та підтримки партнерів і, як правило, ініціюються і закінчуються з подачі партнера, а також зазвичай представлені в одnobічному порядку (праворуч). У поєднанні з відкритою танцювальною позою, що виконується з

правого боку, це призводить до латеральності рухів на користь правого боку.

За останні кілька років танець формейшн сильно змінився – збільшилася швидкість та динаміка виконання, з'явилися численні плавні зміни положення без повної зупинки, а також тенденція до прямої побудови, що зумовило підвищення вимог до техніки танцю.

Взаємозв'язок точності побудов та синхронності змагальних композицій з рівнем розвитку координаційних здібностей танцюристів та виявлені критерії їх оцінювання визначають зміст процесу удосконалення просторової та часової точності рухів для танцюристів високої кваліфікації в формейшн [6, 9].

На думку Т. Зінов'євої, техніка танцювального руху є основоположною для досягнення високих спортивних результатів спортсмена-танцюриста напрямку формейшн [3, 82].

В ансамблевому виконанні спортивних бальних танців відмінною рисою є підкорення індивідуальних особливостей діям всіх 16-ти спортсменів, які об'єднані командною участю в змаганні. При цьому в одному випадку визначальним в їх діях є лише забезпечення необхідної швидкості та синхронності виконання руху, а в другому – забезпечення тотожності в амплітуді рухів та докладанні зусиль і витривалості, а в третьому – дотримання строгої узгодженості в груповому виступі.

У формейшн все підкорено спільній для всіх формі рухів, а індивідуальні відмінності проявляються в ступені зусиль, що проявляються під час навчально-тренувального процесу і змагальної діяльності.

Загальноприйнята традиційна методика тренування формейшн заснована на багаторазовому повторенні змагальної композиції та її частин. Т. Зінов'єва та М. Юр'єва акцентують на тому, що методика технічної підготовки спортсмена-танцюриста включає окремі групових та індивідуальних занять обробку прийомів та дій в зв'язках і варіаціях по дві або більше пари за спеціальною спрямованістю (командна техніка). При цьому навчання в формейшн пов'язується з правильністю і точністю рухів, з вихованням синхронності та тактичною підготовкою. Дослідниці умовно поділяють процес навчання спортивній техніці на два етапи: навчання та удосконалення, що дозволяє краще планувати весь процес, детальніше ставити завдання перед спортсменами [4, 67].

На етапі навчання (тривалість 4-5 років) вирішуються завдання опанування спортивною технікою (включає виконання методично правильної структури базових елементів, без надмірної напруги, прояв, де необхідно, більших зусиль, автоматизація основних координаційних процесів). Лише опанувавши базовими танцювальними рухами і діями, що складають основу технічної оснащеності, можливо ефективно здійснювати змагальну діяльність в ансамблі з дотриманням чинних правил.

На етапі вдосконалення вирішуються завдання подальшого підвищення технічної майстерності за рахунок додаткових рухів та дій, ускладнення деталей техніки, «шліфування» окремих рухів, покращення фізичних і вольових якостей та на цій основі досягнення більш високого рівня технічної майстерності. Другорядні рухи та дії, елементи окремих рухів, що характерні для окремих спортсменів-танцюристів, пов'язані з їх індивідуальними особливостями, що формують індивідуальну технічну манеру, стиль виконання.

Проте, на думку сучасних дослідників, тренувальна робота в команді формейшн танцювального спорту повинна враховувати цілеспрямоване удосконалення спеціальних здібностей: до відтворення просторових параметрів руху, до відтворення часових параметрів руху, до орієнтування в просторі, до рівноваги та музично-ритмічних елементів. Зокрема, А. Корбакова наголошує, що для успішного опанування навичками синхронної та узгодженої роботи танцюристам необхідно використовувати всі види синхронності в процесі тренування, включно з «абсолютною синхронністю», одночасною односпрямовану з різними руховими діями, одночасну різноспрямовану з різними руховими діями, різноспрямовану з різними руховими діями, дзеркальне виконання, каскадне поперемінне виконання [5, 21–22]. Водночас тренер команди повинен своєчасно озвучувати точний ритмічний малюнок для дії або танцювальної фігури, що виконується, амплітуду руху танцюристів (довжина кроку, ступінь повороту, висота підйому рук та ніг відносно корпусу, «шейп»), спрямування для команди або кожного конкретного учасника.

Наукова новизна. Досліджено особливості історичного розвитку хореографічної форми змагального виду спортивного бального танцю формейшн; уточнено термін «формейшн»; розглянуто еволюцію техніко-композиційних

особливостей формейшн в танцювальному спорті на початку ХІ ст.; проаналізовано загальноприйнятую традиційну методику тренування формейшн, що заснована на багаторазовому повторенні змагальної композиції; окреслено перспективи формейшн в сучасному танцювальному спорті.

Висновки. Активний розвиток бального танцю на початку ХХІ ст. посприяв становленню його в форматі складно-координованого виду спорту, що відповідно зумовило розвиток спортивно-технічної майстерності танцюристів, як одного з компонентів загальної системи підготовки. Наразі під досконалою технікою бальних танців розуміють найбільш раціональний та ефективний спосіб виконання, що дозволяє досягнути найкращого результату.

Протягом останніх кількох років танець формейшн дуже змінився: збільшилася швидкість та динаміка виконання, з'явилися численні плавні зміни положення без повної зупинки, а також тенденція до прямої побудови, що зумовило підвищення вимог до техніки танцю і позитивно вплинуло конкурентоздатність на національному та міжнародному рівні.

Література

1. Беликова А. А. Гармонизация взаимодействия партнеров в спортивных балльных танцах: на материале подростковых групп: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01, 13.00.04. Тюмень, 2006. 171 с.
2. Белявский Д. Н. Генезис формейшн в танцевальном спорте на мировой арене // Roczniki Naukowe Wyższej Szkoły Wychowania Fizycznego i Turystyki w Białymstoku. 2017. Issue. 2 (20). P. 65–76.
3. Зиновьева Т. С. Виды подготовки спортсмена-танцора высшей квалификации команды формейшн в спортивных танцах: характеристика сущности // Вестник Тамбовского университета. Серия Гуманитарные науки. 2015. Вып. 12 (152). С. 79–85.
4. Зиновьева Т. С., Юрьева М. Н. Методика технической подготовки спортсмена-танцора в ансамблевом исполнении спортивных балльных танцев // Вестник Тамбовского университета. Серия: Гуманитарные науки. 2016. Вып. 9 (161). С. 63–71.
5. Корбакова А. А. Музыкально-ритмические способности как фактор, влияющий на точность построений и синхронность исполнения в дисциплине «формейшн» в танцевальном спорте // Ученые записки университета имени П. Ф. Лесгафта. 2018. № 6 (160). С. 97–101.

6. Корбакова А. А. Совершенствование пространственной и ременной точности движений в дисциплине «формейшн» танцевального спорта : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Санкт-Петербург, 2019. 23 с.

7. Павлюк Т. С. Становлення та тенденції розвитку спортивного бального танцю в Німеччині // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. 2020. № 1. С. 89–94.

8. Burgauner Ch. 75 Jahre Deutscher Tanzsportverband Zwischenbilanz auf dem Weg ins 21. Jahrhundert. Tanzspiegel. 2006. Issue. 6. P. 71–90.

9. Deutscher Tanzsportverband e.V. (DTV) (Hrsg.). Rahmentrainingsplan (2. Aufl.). Frankfurt a. M.: Tanzwelt; 2003.

10. History of Dancesport. Dancesport Ireland Archived. URL : <https://web.archive.org/web/20111004025557/http://www.dancesport.lv/eng/knowledge/dances/formation.htm> (дата звернення : 2.04. 2021).

11. Kattenstroth J. C., Kalisch T., Kolankowska I., Dinse H. R. Balance, sensorimotor, and cognitive performance in long-year expert senior ballroom dancers // Journal of Aging Research. 2011. Issue 2011 (4). 10 p. DOI:<https://doi.org/10.4061/2011/176709>.

12. Kummer B. Grundelemente der Biomechanik für Tänze. Tanzen in Deutschland. München: Kastell, 1986. P. 79–81.

13. Oldörp T. Tanzen – gesunder Breitensport mit Hochleistungsspitzen // TW Sport und Medizin. 1992. Issue 4. P. 425–429.

14. Schäfer H.-J. Die Geschichte des Formationstanzens. URL : <http://docplayer.org/28698581-Diegeschichte-des-formationstanzens.html> (дата звернення : 3.04.2021).

15. Šupík J. The translation of selected texts from the field of international dancing competitions. Plzeň. 2012. 72 p. URL : <https://core.ac.uk/download/pdf/295552836.pdf> (дата звернення : 26.03.2021).

References

1. Bezikova, A. A. (2006). Harmonization of the interaction of partners in sports ballroom dancing: on the material of adolescent groups. Abstract of Ph.D. Tyumen [in Russian].

2. Belyavsky, D. N. (2017). Genesis formation in dance sport on the world stage. Roczniki Naukowe Wyższej Szkoły Wychowania Fizycznego i Turystyki w Białymstoku, Issue. 2 (20), pp. 65–76 [in Russian].

3. Zinovieva, T. S. (2015). Types of training of a sportsman-dancer of the highest qualification of the formation team in sports dances: a characteristic of the essence. Bulletin of the Tambov University. Series Humanities, Issue 12 (152), pp. 79–85 [in Russian].

4. Zinovieva, T. S. , Yurieva, M. N. (2016). Technique of technical training of an athlete-dancer in ensemble performance of sports ballroom dances. Bulletin of the Tambov University. Series: Humanities, Issue 9 (161), pp. 63–71 [in Russian].

5. Korbakova, A. A. (2018). Musical and rhythmic abilities as a factor influencing the accuracy of constructions and synchronization of performance in the discipline of "formation" in dance sports. Uchenye zapiski PF Lesgaft University, no. 6 (160), pp. 97-101 [in Russian].

6. Korbakova, A. A. (2019). Improvement of spatial and belt accuracy of movements in the discipline "formation" of dance sports. Abstract of Ph.D. St. Petersburg [in Russian].

7. Pavlyuk, T. S. (2020). Formation and trends in ballroom dancing in Germany. Bulletin of the National Academy of Management of Cultures and Arts, no 1, pp. 89–94 [in Ukrainian].

8. Burgauner, Ch. (2006). 75 Jahre Deutscher Tanzsportverband Zwischenbilanz auf dem Weg ins 21. Jahrhundert. Tanzspiegel, Issue 6, pp. 71–90 [in German].

9. Deutscher Tanzsportverband e.V. (DTV) (Hrsg.). (2003). Rahmentrainingsplan (2. Aufl.). Frankfurt a. M.: Tanzwelt [in German].

10. History of Dancesport. Dancesport Ireland Archived. URL : <https://web.archive.org/web/20111004025557/http://www.dancesport.lv/eng/knowledge/dances/formation.htm> [in English].

11. Kattenstroth, J. C., Kalisch, T., Kolankowska, I., Dinse, H. R. (2011). Balance, sensorimotor, and cognitive performance in long-year expert senior ballroom dancers. Journal of Aging Research, Issue 4. DOI:<https://doi.org/10.4061/2011/176709> [in English].

12. Kummer, B. (1986). Grundelemente der Biomechanik für Tänze. Tanzen in Deutschland. München: Kastell, pp. 79–81 [in German].

13. Oldörp, T. (1992). Tanzen – gesunder Breitensport mit Hochleistungsspitzen. TW Sport und Medizin, Issue 4, pp. 425–429 [in German].

14. Schäfer, H.-J. Die Geschichte des Formationstanzens. URL: <http://docplayer.org/28698581-Diegeschichte-des-formationstanzens.html> [in German].

15. Šupík, J. (2012). The translation of selected texts from the field of international dancing competitions. Plzeň. 72 p. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/295552836.pdf> [in English].

*Стаття надійшла до редакції 21.07.2021
Отримано після доопрацювання 17.08.2021
Прийнято до друку 27.08.2021*